

Patiënt Hero

Hoewel je Hero gewoon op z'n Nederlands uitsprak en leerlingen hem bovendien meneer Nelissen hoorden te noemen, was zijn voornaam altijd een dankbare bron van grapjes geweest. Zijn superheldenpak was toch wel gemaakt van gerecycled materiaal? Vloog hij nou op waterstof of biodiesel? Kon hij die smeltende ijskappen niet even redden in een tussenuur? Vroeger sloofden de lolbroeken zich uit in zijn aanwezigheid, tegenwoordig was er nog maar zelden iemand die dat erop waagde. Hoe vaak Hero zich ook voornam luchtig te reageren, altijd ontbrandde hij in dezelfde tirade. Denk maar niet dat de wetenschap op het laatste nippertje een plan B uit z'n hoge hoed zou toveren. Net zomin als een held uit de lucht zou komen vallen om de ondergang van de mensheid te voorkomen. Er moest gehandeld worden door ons allemaal en wel nu! Toch was het Hero die de loop van de geschiedenis veranderde. Tot twee keer toe.

Het laatste uur van de middag had hij benut om proefwerken van de derde klas na te kijken en met een toegeeflijke pen wist hij de meesten een voldoende of in ieder geval een vijf en een half te geven. Een aanzienlijke verbetering ten opzichte van het kerstrapport en het geheime wapen waarmee hij hun ouders, als die het vanavond waagden zijn didactische methode in twijfel te trekken, de wind uit de zeilen zou nemen. Waarom dachten ze toch allemaal dat hun kind hoogbegaafd was? Zijn hoofd schudde, terwijl hij de cijfers in zijn jaarboek schreef. Een gebonden notitieblok met een rode kaft, dat als fysieke back-up diende voor het geval de digitale leeromgeving crashte of zo'n brugpieper de boel hackte – het zou niet de eerste keer zijn – maar bovenal stond die rits rode ruggen prachtig in zijn kast. Vijfentwintig jaar lesgeven in keiharde cijfers. Hero sloeg het notitieblok met een ferme klap dicht. Doortastende bewegingen had hij zich ooit moeten aanleren, maar ondertussen waren ze zo ingesleten dat hij zelfs toiletpapier afrolde, losscheurde en dubbelvouwde alsof het een militaire exercitie betrof.

Hij strekte zijn rug tegen de leuning van de stoel. Meteen was daar dat knijpen onder zijn rechterschouderblad. Een wringend gevoel dat in de kerstvakantie de kop had opgestoken, alsof er een distel groeide. Hero was ervan uitgegaan dat het een tijdelijk ongemak betrof, zoals kwaaltjes dikwijls kwamen en gingen. Hoofdpijn bij een wisseling van hoge- naar lagedrukgebieden; de kloof in zijn hiel als hij nieuwe schoenen droeg; de gelukkig steeds zeldzamere koortslip wanneer zijn weerstand door snotterende pubers op de proef werd gesteld. Inmiddels was het half maart en de distel zat er nog. Alleen tijdens het werk verdween het irritante gevoel, maar liep hij het lokaal uit voor een kopje koffie, dan jeukte het alweer.

(...)

Op het podium stond nog precies één vrije stoel tussen zijn collega's. In een rij werden ze tentoongesteld aan de ouders, die graag 'een gezicht' hadden bij de verhalen. Snel ging hij zitten en terwijl het geroezemoes verstomde, roerde de distel zich. Een gevoel van druk en hitte, zoals bij een beginnende ontsteking. Hero's arm boog over zijn schouder en hij strekte zo ver mogelijk, waardoor zijn billen loskwamen van de stoel en zijn rug hol trok. Met het topje van zijn wijsvinger zocht hij naar een verdikking, die hij inschatte ter grootte van een doperwtje. De rector gaf een klopje op de microfoon en de spotjes van het podium sprongen aan. Hero's reikende arm schoot terug, zijn billen

landden op de stoel en hij voelde zijn wangen warm worden. Hij verstrengelde de vingers van beide handen om zich ervan te verzekeren niet nog een poging te wagen en probeerde zich te concentreren op de rector, terwijl het doperwtje gloeiend en kloppend opzwol tot een spruitje. Zijn schouderblad gleed over de rand van de stoelleuning, door zachtjes te wiebelen wist Hero de ergste druk weg te nemen.

De rector had dezelfde speech meegenomen als vorige week bij de tweede klas, inclusief de fout ‘ik besef me.’ In dat moment van ergernis, herinnerde hij zich later, was er geen pijn geweest. Pas toen hij zelf weer aan het spruitje dacht, sprong het op en groeide het voorbij de grenzen van het toelaatbare. Als de witte pukkels die op de kinnen van jongens prijken – meisjes slaan liever een bloederig gat dan zo voor schut te lopen – duwde het zich een weg door spieren en weefsels. Hero hield zijn blik gericht op de witte knokkels van zijn handen. God sta me bij, dacht hij, voor het eerst in zijn seculiere leven. Maar hogere machten kwamen hem niet redden. De distel brak uit de knop met twee harige tentakels die zich een weg door zijn lichaam beten. Eentje krulde over Hero’s schouder naar voren richting sleutelbeen, de ander dook langs de ruggengraat naar zijn bil. Ze maakten aftakkingen over elk van zijn ribben en waar ze zich terugtrokken, lieten ze een brandend spoor achter. Een hand tikte zijn been aan. Hero keek op van zijn knokkels en hij zag de wenkbrauwen van collega De Vries een beweging de zaal in maken. Terwijl zijn wangen een lach bij elkaar raaptten, vloog Hero’s rechterhand de lucht in en zwaaide hij naar de ouders. ‘Daarnaast hebben we Jouke de Vries van geschiedenis,’ zei de rector en Hero voelde hoe het zoeklicht van die honderden ogen hem losliet. Wat moesten ze wel niet denken?

Hij kreeg weinig tijd om zich te schamen, want de woekerende tentakels waren langs zijn ribbenkast naar beneden gezakt en op weg naar zijn benen greep eentje hem bij de ballen. Met dichtgeknepen ogen en knarsende kiezen ademde Hero door stroomstoten in zijn scrotum heen en, zodra hij zich er enigszins toe in staat achtte, stond hij op. Krimpnd en hijgend, maar met de tegenwoordigheid van geest niet beide handen voor het kruis te slaan, wist hij zich over het podium en door de zaal naar de conciërge te verplaatsen, die hem in looppas tegemoetkwam. Rik schoof in een vloeiende beweging zijn arm onder Hero’s ene oksel door en greep hem vast bij de andere. De man was kleiner dan hij, maar breder en sterker. Hero werd nagenoeg opgetild, de zaal uitgetrokken, als een natte dweil de gang door gesleept en met een zwaai belandde hij op een bureaustoel in de conciërgekamer.

(...)

Hero’s testresultaten bleven negatief, net als die van de andere slachtoffers, wat betekende dat er geen virus in het spel was. Ook geen bacterie, parasiet of andere levensvorm. Men hield rekening met een onbekend insect, wellicht een variant op de ziekte van Lyme, of brandharen van zo’n nare rups. Drinkwater werd gecheckt op verontreinigingen en alle industriële chemicaliën in de regio – van glyfosaat tot vlamvertragers – werden grondig onder de loep genomen. Het milieu bleek op vele vlakken toxischer dan toegestaan, toch deed het radicaal terugschroeven van die chemicaliën de verspreiding van aanvallen niet afnemen. Het was een raadsel hoe ze werden overgedragen. En het was nog raadselachtiger dat volkomen fitte, goed verzorgde mensen vielen bij bosjes, terwijl zwakke groepen als daklozen of chronisch zieken van de radar bleven.

(...)

Hero vond het opmerkelijk dat hij zelf niets over zijn bestwil te zeggen had en ineens kwamen die norse rechercheurs ook weer opdagen. Ditmaal om zijn online zoekgeschiedenis te bespreken. Hero wou best toegeven dat hij daar wat radicaal uit naar voren kwam. Hij deed zijn best om zorgvuldige en volledige antwoorden te formuleren. Maar toen ze de volgende dag opnieuw aanklopten om hem dezelfde vragen te stellen en deden alsof ze hem op inconsequenties betrapten, werd het Hero te gortig. Als hij zo briljant was om een onzichtbare ziekte te creëren, zou hij toch zeker wel gezorgd hebben dat hij het zelf niet kreeg? De oude rechercheur keek hem aan met die alwetende blik en voor de tweede keer kreeg Hero het gevoel dat hij wel degelijk iets op zijn kerfstok had.

Er kwam een nieuwe onderzoeksronde, hoewel niemand Hero vertellen kon waarnaar gezocht werd. Ze zetten hem voor allerhande stralings-apparatuur, pompten hem vol radioactieve vloeistoffen, sloten hem aan op tikkende en piepende monitoren. Hij maakte zich kwaad. Woede die verdween toen stemmingsremmers, antidepressiva en morfine aan zijn dagelijks regime werden toegevoegd. Hij sprak met dubbele tong, zijn evenwichtsorgaan zat er af en toe volkomen naast en eten smaakte niet zoals het hoorde, maar het kon hem weinig schelen. De aanvallen en de steeds grimmiger verhoren drongen als enige door de mist van de medicamenten en hun bijwerkingen heen.

Het was een welkome meevaller dat de oude rechercheur op een dag niet naast zijn collega zat. De dag daarna weer niet. Hero informeerde bij dokter Van der Tol of het zo blijven zou. Ze lachte zowaar, toen ze hem vertelde dat de beste man een aanval had gehad. ‘Waarmee meteen bewezen is dat initiële immuniteit geen levenslange garantie biedt.’ Ze raakte Hero’s schouder aan met een zekere tederheid. ‘Maak je geen zorgen. Jij verspreidt geen straling, in welk spectrum dan ook. Niemand in de crisisgroep heeft nog enige interesse om de hypothese van de rechercheur te bespreken.’

‘Hypothese?’ echode hij. Ze had hem net een injectie gegeven en Hero voelde zich wegzakken, terwijl ze antwoordde. ‘Jij bent de eerste persoon ter wereld die een aanval kreeg. Patiënt zero. De mensen die op jou volgden, hadden de ouderavond bijgewoond. In het ziekenhuis dat je bezocht, brak die nacht de pleuris uit. De volgende lading slachtoffers kwam uit jouw dorp en toen je hier naartoe gebracht werd, verschoof de epidemische cirkel met je mee.’ Ze schudde zijn kussen op en hielp hem te gaan liggen. ‘Het kan net zo goed toeval zijn. Als het een misdrijf was, zou geen rechter je op basis van zulk indirect bewijs veroordelen en wij artsen zijn daar al helemaal niet op uit. Wat mij betreft is elk mensenleven heilig.’

Varkens tellen niet

Dankjewel onderzoekers, dat jullie vanochtend bijeengekomen zijn. Gezien de moeite die jullie gedaan hebben om mij de mensentaal bij te brengen, leek me dat niemand dit moment wou missen. Ja, ik ben een stuk verder gevorderd dan het leek, maar het is niet zonder reden dat ik me tot nu toe een beetje op de vlakte heb gehouden. Communiceren met een andere soort behelst meer dan het leren van grammatica en vocabulaire. Ik had nog nooit van woorden gehoord, laat staan een zin. Om jullie te begrijpen, moest ik me in een denkraam wringen waar ik niet op gemaakt ben. Zoveel menselijke gebruiken waar ik me geen raad mee wist. Zoals tellen. Eindelijk begrijp ik wat jullie doen, wanneer je met een vinger in de lucht prikt. Een, twee, drie. Wij vragen ons dat al af zolang ik me heugen kan. En dat is lang, want dit is mijn laatste leven.

(...)

Geslacht worden hoort bij het varkensbestaan. Enkele keren ben ik vrij geboren en gestorven, maar dat waren in andere opzichten zware levens. Het genoeg van gevoerd worden op vaste tijden en een beschutte plek in guur weer hebben wij uitgeruild tegen het recht te beschikken over onze sterfdag. Dat is aan jullie. Waarschijnlijk kan je je niet voorstellen vrijwillig in zo'n ruil toe te stemmen, maar bedenk dan dat ook jij niet weet wanneer je sterven zal. Wat maakt het uit of het lot dat bepaalt, of een boer? Jullie waren onze zelfverkozen slaven, die werkten tot je peentjes zweette, terwijl wij door de drek rolden en ons in vers stro ter ruste legden. Wie had kunnen vermoeden wat er in jullie omging, toen jullie met je vinger in de lucht prikten? Een, twee, drie, vier. Dat jullie diepste wens was altijd maar meer te prikken.

Ooit werden we bedankt voor ons de keel werd doorgesneden, een laatste keer geaaid, iets in ons oor gefluisterd. Jullie dachten dat wij niet wisten wat ons te wachten stond, jullie waren zo vol van schuld en medeleven. Wij op onze beurt leefden met jullie mee, want er was geen sprake van boete of vergeving, de slacht was de voorwaarde waaronder we geboren waren. We namen het jullie niet kwalijk dat je vlees at. Ook wij zijn omnivoren en ook ik heb in mijn vrije levens op menig ribbetje geknaagd.

De eerste verandering was dat de boer niet langer het mes hanteerde. Het slachthuis was onpersoonlijk, de werknemers keken je niet aan, droegen hun schorten en pakken als harnassen. Maar ach, wij verwelkomden steeds meer ongewassen biggetjes en we begrepen dat jullie overweldigd werden door onze bevolkingsgroei. Wij namelijk ook. Waar kwamen al die nieuwe zielen vandaan? We hadden met jullie te doen, gedwongen steeds grotere stallen te bouwen en naar mechanische oplossingen uit te wijken, omdat er alsmaar minder handen waren om het werk te verrichten. Heerste er een ziekte onder jullie gelederen? Wat anders kon verklaren dat we bijna nooit meer vrouwen of kinderen zagen?

We snapt niet waarom jullie de biggetjes zo snel bij de zeugen weghaalden, waardoor ze nog sneller nieuwe wierpen, die jullie ook meteen weer weghaalden. Het leek wel of jullie het expres deden, maar waarom zouden jullie nóg harder willen werken? We misten onze moeders, van dit leven en het vorige en dat daarvoor. We zochten in de stallen naar broeders en zusters uit eerdere nesten.

Herkenning die ooit aan de orde van de dag was, maar we waren omgeven door eindeloos meer ongewassen biggen, die niets begrepen van de structuur waarin ze geworpen waren, of van de afspraak ons leven in mensenhanden te leggen.

(...)

Ja, in deze kamer zijn jullie veilig. En inderdaad, je kan me opeten. Van mij mag je, ik ben jullie veel verschuldigd. Maar waarom nodeloos lijden in het oog van een gewisse dood? Neem het aan van iemand die er ervaring mee heeft, sterven is niets om over in te zitten. Loop met opgeheven hoofd naar buiten, in de wetenschap dat jullie aan de wieg hebben gestaan van een nieuwe wereld. Eentje waarin je herboren zal worden, als mens of misschien wel als varken. In ieder geval ga je een waardig leven tegemoet.

Womanhood

‘Een beetje extra,’ koos Suzanne uit de antwoorden die truelove.nl bood bij ‘lichaamstype’. En ze glimlachte. Een datingsite die zulke nuances begreep, gaf hoop. Lengte. Feitelijk moest ze daar 1,65 invullen, maar gezien haar dikke bos blonde krullen had ze er op haar zeventiende 1,68 van gemaakt. Ze was toch zeker ook haar haar? Tevreden scrolde Suzanne verder. Profielfoto. Waarheidsgetrouw, raadde de site aan. Zoals je bent. Suzanne liep al richting de keuken om toch eerst te koken, toen ze zichzelf betrapt en omkeerde. Kom op, even doorzetten. Maar voor ze haar foto-map kon openen, knipperde er een banner aan de zijkant van het scherm in precies die kleur paars waar haar retina de afgelopen maanden naar gehunkerd had. Tot afgelopen maandag de laatste aflevering een einde aan maakte aan het Womanhood-tijdperk.

Suzanne was bekend met gepersonaliseerde advertenties en deze verbaasde haar niet, want ze had het leeuwendeel van gisteravond Womanhood-fragmenten teruggekeken. Eigenlijk zocht ze enkel de eerst kus tussen Jesse en Chrissy, die gunde ze zichzelf gewoon even. Suzanne had klaar gezeten om verder te gaan met de online-zoektocht naar een groene hoekbank, maar een volgende video was al begonnen. Zo was het halftwee geworden en na dat staren in blauwwit computerlicht had ze tot drie uur wakker gelegen. Gelukkig was de maandagochtendvergadering altijd een trage en zagen enkele collega’s er ook niet al te fris uit. Maar bij hen kwam dat van doorzakken in literaire cafés, van wilde dansfeesten waar ze het dionysische ten volste beleefden en trio’s met hun polyamoureuze partners. Het maakte haar nachtelijk gezwijmel bij de levens van anderen des te gênanter.

In de knipperende paarse banner verscheen een getekende versie van Chrissy, achter haar de andere dames van Womanhood. Klik hier, stond er en Suzannes rechterwijsvinger drukte op de muis. Het scherm werd zwart en een seconde later zat ze aan de lange eettafel in Chrissy’s moderne doch gezellige keuken met Chrissy tegenover zich en tussen hen in een fles wijn. Onder in beeld verscheen: ‘Weer zo’n zak die niet komt opdagen voor de tweede date. Ik ben er helemaal klaar mee.’ ‘Klik hier’ knipperde op de fles. Suzanne gehoorzaamde. Een glas wijn werd ingeschonken en opgedronken. Boven in beeld lichtte een balk op die Courage heette, hij vulde zich tot een derde. Na nog twee glazen wijn was de balk vol. Chrissy ging een outfit uitzoeken in haar inloopkast, waar Suzanne altijd al eens op haar gemak doorheen had willen lopen. Maar bij een jurk, die de toets der sympathie-inflatie zeker niet zou doorstaan, knipperde alweer ‘klik hier’. De pumps, oorbellen en make-up gingen volgens een ingewikkeld puntensysteem, waar Suzanne met enige haast doorheen klikte. Het scherm werd zwart en Chrissy stond buiten. Er stopte een zwarte auto en boven in beeld zakte een balk die Chrissy’s portemonnee vertegenwoordigde. Ze stapte uit voor een blauw neon verlichte deur. Gefeliciteerd, je bent in level 2, stond er, terwijl Suzanne toch geen andere prestatie had geleverd dan dom klikken.

Het spel deed meerdere pogingen om Chrissy met een onenightstand op te zadelen, maar als trouwe kijker wist Suzanne dat ze zo’n impulsieve actie zou berouwen en dus vertrok Chrissy zonder gezelschap uit de club. De ‘volgende dag’ nam ze Tyler mee naar de dierentuin, wat haar Mom-points opleverde; ze ruimde het huis op en deed de was, wat haar Stamina omhoog bracht; ze verkocht een schilderij in Chrissy’s galerie, waardoor haar portemonnee volliep. Toen ze zich wist los te rukken om een hoognodige plas te doen, kon Suzanne nauwelijks geloven dat het al half negen was. Ze besloot

een pizza te bestellen en deze dag als verloren te beschouwen. Morgenochtend ging ze vroeg op voor een rondje Oosterpark, buiten was hardlopen vast leuker dan in de sportschool. Misschien dat ze er wel een dagelijkse gewoonte van maakte. En met dat vooruitzicht mocht ze vanavond even van dit onnozele spel genieten.

(...)

Op een miezerige ochtend fietste Suzanne naar de redactie van De Blauwe Maandag. Haar pony plakte tegen haar voorhoofd, de lucht was massief grijs en ze besepte dat ze twee weken zonlicht aan zich voorbij had laten gaan. Zonlicht waarnaar ze gesnakt had. Ze passeerde een druk kruispunt waar ze over haar linkerschouder moest kijken. De rechterkant van haar nek strekte moeizaam tot hij gewoonweg weigerde, terwijl ze nog niets achter zich zag. Met gevaar voor eigen leven sloeg Suzanne af en tranen stonden in haar ogen. Boze tranen. De stijve nek was een blessure die ze tijdens het schrijven van haar roman had laten ontsporen, maar sindsdien met fysio en wekelijks yogales, waar ze een ontzettende hekel aan had, binnen de perken wist te houden. Ze bracht al zoveel offers – sociaal en fysiek – om een plek in literair Nederland te verwerven, ze kon het zich helemaal niet permitteren er een galerie en iemand anders complete leven bij te hebben. De weigering van haar nek maakte Suzanne boos, maar echt woest werd ze pas, toen ze daar doorheen dacht over het schilderij dat over tien minuten arriveerde en harder begon te fietsen. Ze had zich laten gijzelen door het spel en ze had niet eens de fut meer om te doen alsof ze ermee uit zou scheiden.

(...)

Na een wc-bezoek keek Suzanne hoe laat het was, nog een kleine drie uur voor ze weer bij Chrissy moest inchecken. Met haar telefoon in de hand liep ze terug naar de bank. Arend keek over zijn schouder en ze zag een golf door zijn lichaam trekken. Hij was opgesprongen, deed een pas richting de deur, bleef staan. Handen op zijn heupen, blik in de verte. Suzanne zocht oogcontact. ‘Ben je iets belangrijks vergeten?’

‘Ha,’ zei hij, als een halve lach die een vermoeide klank had, maar het werd een gniffel waaruit oprecht geschater ontstond. Hij was zich in zijn eentje hoofdschuddend aan het bescheuren, tot hij opnieuw een ‘ha,’ uitbracht. Ditmaal een zucht. Arend ging weer zitten en klopte naast zich op de bank. ‘Iets belangrijks vergeten, dat is hoe ik me al weken op de meest ongepaste momenten excuseer. Ik heb vergaderingen stilgelegd, zodat ik even weg kon glippen.’ Hij wreef met beide handen over zijn voorhoofd, nu weer serieus. Suzanne had naast hem plaatsgenomen, iets dichterbij dan eerder, haar hand op zijn schouder. En toen zei hij: ‘Ik ben verslaafd aan een computerspel.’

Het betrof een Formule 1-game, waarin je wereldkampioen moest worden. ‘Autosport,’ verzuchtte Arend. ‘Ik schaam me dood.’ Op de een of andere manier was hij in het afgelopen jaar verknocht geraakt aan het kijken naar die races. De monotone rondjes op een parcours brachten hem op z’n vrije zondag broodnodige ontspanning. ‘Misschien juist omdat zulke milieuvervuiling tegen mijn persoonlijke en politieke principes indruist.’ Hij had het komisch gevonden, zo’n innerlijke discrepantie, er nooit enige zorg over gehad, tot hij in een opwelling op een knipperende link klikte. ‘Geloof me Suzanne, ik ben er al honderd keer mee gestopt, maar altijd lonkt er wat. Een nieuwe feature waar je nieuwsgierig naar gemaakt wordt, een upgrade, een bonus. Je denkt waarschijnlijk dat

ik gek ben, maar het lucht enorm op om het iemand te vertellen.’ Hij reikte naar haar hand, die nog altijd op zijn schouder lag. ‘Het was zo fijn hier met jou, dat ik dat hele kutspeel uren achtereen vergeten ben.’

Suzanne zat als een vis naar lucht te happen.

Hij draaide opzij. ‘Sorry, je snapt er natuurlijk helemaal niets van waarom ik hier ineens over begin.’

Ze schudde haar hoofd. ‘Ik snap het precies,’ zei ze. ‘Je moet elk uur even online om een opdracht uit te voeren.’